

Høringsinnspill fra Byggmesterforbundet til Utdannings- og forskningskomiteen - Meld. St. 21 (2020-2021) Fullføringsreformen – med åpne dører til verden og fremtiden

Innledende kommentar

- Byggmesterforbundet representerer tømmerfaget (se figur 5.4 s. 83) og organiserer håndverksbedrifter over hele landet som satser tungt på faget og lærlinger.
- Byggmesterforbundet støtter hovedretningen i den fremlagte stortingsmeldingen, målene om at flest mulig fullfører VGO, at innbyggerne forberedes til "lære hele livet" og at grunnlaget for videre utdanning eller innpass i arbeidslivet, er at man har minimum VGO som gjennomført utdanning.
- En utfordring for mange yrkesfag, også tømmerfaget, er at det ikke utdannes nok fagarbeidere. Byggmesterforbundet støtter forslaget om utvidet rett til å fullføre og rett til rekvalifisering, men ser at det for noen fag er utfordringer knyttet til "rett til læreplass", eller ett likeverdig tilbud.
- Meldingen gir en god beskrivelse av de årsaker til at VGO ikke fullføres samtidig som det vises til at VGO gir en rett, men ikke en plikt. Byggmesterforbundet vil understreke at det ikke er mulig å gjennomføre VGO, hvis ikke forutsetningene eller viljen er tilstede hos den enkelte elev.
- Dessverre nyanserer ikke meldingen i tilstrekkelig grad det forhold at for mange er "plassert" på VGO uten at de egentlig ønsker å være der de er. Dette skyldes bl.a. kjente svakheter ved rådgivning i ungdomsskolen og påtrykk fra foresatte, ofte uten kunnskap til arbeidslivets behov og den enkeltes forutsetninger og interesser.
- Det er også slik at det linjevalg man er på innenfor VGO ofte ikke oppfyller elevens forventninger. For yrkesfagene er det en utfordring at man ikke tidlig nok i utdanningen møter "faget", og får den nødvendige vekslingen mellom praktisk læring og fagteori.

Fellesfagenes plass i yrkesfagene

Selv om utdanningens lengde er lik for de fleste yrkesfag er det stor variasjon i mengden yrkesteori og praktiske ferdigheter som må tilegnes for å mestre faget og tilfredsstillende arbeidslivets behov. Yrkesfag er en profesjon- /spesialistutdannelse hvor elevene har valgt en tydelig retning, og dette valget innebærer behovet for at fagene i størst mulig grad sentreres mot det faglige. Det er en utfordring at fellesfag har for stor betydning i yrkesfagene, og Byggmesterforbundet er enig i forslaget om å endre inntaksforskriften for yrkesfag slik at programfag vektas tyngre enn fellesfag.

Elever som ikke er formidlingsbare for læreplass

Tømmerfaget er ett eksempel på ett yrkesfag hvor ikke alle får læreplass. Dette på tross av at bedriftene mangler, og ønsker, flere lærlinger. Det er flere grunner til at elevene ikke er såkalt formidlingsbare, og stortingsmeldingen peker på flere av dem. Samtidig er det ikke slik at dette kan kompenseres med økt lærlingetilskudd eller andre lignende tiltak.

Nei til "Fagbrev som elev"

Til forslaget om å opprette et likeverdig tilbud i skole for dem som ikke får læreplass, vil ikke Byggmesterforbundet avvise at dette er mulig for enkelte yrkesfag. Samtidig er det ikke gjennomførbart i de fleste yrkesfag å føre elevene frem til fagbrev i skole, og "Fagbrev som elev" vil ikke bli ansett som likeverdig i arbeidslivet.

Ett "skolesvennebrev" for f.eks. tømrerfaget vil kreve betydelige investeringer for skoleeier og uansett vil man ikke kunne gjennomføre verdiskapingsdelen slik man gis anledning til i bedrift. "Fagbrev som elev" vil fremstå som et kompetansebevis, og det anbefales at man isteden gir utdanningsbeviset det navnet, istedenfor å fremstille en VG3-utdanning som likeverdig fullført yrkesfagutdanning inkludert læretid i opplæringsbedrift. Med ett kompetansebevis, kombinert med økt modenhet er det muligheter for å komme inn i arbeidslivet på ett senere tidspunkt og gjennomføre fagprøve.

Opplæringskontorene

Byggmesterforbundet samarbeider med opplæringskontorer over hele landet og vil understreke den viktige rollen de spiller med å sikre gode læringsarenaer for lærlingene når de er ute i bedriftene. I tillegg til å ivareta den enkelte lærlings interesser, avlaster opplæringskontorene bedriftene med å følge opp lærlingene underveis. Dette gjelder også når det oppstår utfordringer med den enkelte elev slik det omtales i stortingsmeldingen. Vi er overrasket over at opplæringskontorenes viktige rolle i posisjonen mellom skole og arbeidsliv ikke er omhandlet i meldingen Dette også fordi det tilknyttet forslaget om å styrke svake elever, tettere oppfølging, språkutfordringer etc. vil opplæringskontorene kunne spille en viktig rolle for å lykkes med fullføring av VGO.

Språkutfordringer

I meldingen foreslås tettere oppfølging av elever som har svake norskferdigheter.

Byggmesterforbundet mener det er grunnleggende for VGO at elevene går inn i utdanningen med tilstrekkelig språkferdigheter. Vi registrerer at en av årsakene til at elever ikke får læreplass er nettopp manglende språkferdigheter. For å sikre høyere grad av fullføring, god integrering, muligheter for å lære fagene og kunne gå videre til annen utdanning eller ut i lære, må det etableres nødvendige ordninger som sikrer grunnleggende norskferdigheter før eleven starter på VGO.

Overgangen fra grunnskole til VGO – Psykiske plager og lidelser

Meldingen peker på viktige utfordringer og svakheter tilknyttet det at overgangen fra grunnskole til VGO for mange er krevende og videre til de økende psykiske plager og lidelser hos de unge. Dette er et generelt utviklingstrekk som griper direkte inn i utfordringene med å få tilstrekkelig fullføring. Våre medlemsbedrifter og opplæringskontorene, bekrefter den situasjonen som beskrives. Videre de svakheter som ligger i at verdifull informasjon om den enkelte elev ikke blir formidlet videre fra grunnskolen til videregående skole, og heller ikke videre til opplæringsbedrift / opplæringskontor. Ved å gjøre endringer som løser opp i dette vil man på en helt annen måte kunne følge opp den enkelte elev, og sikre at den får profesjonelle bistand gjennom hele utdanningsløpet. Får man dette inn i ett helhetlig fungerende system og det settes av tilstrekkelig ressurser, vil det i tillegg til å hjelpe den enkelte elev, lette utfordringene i skolesituasjonen, for opplæringsbedriften og opplæringskontorene.